

Kirkelig
Dialogsenter
Trondheim

ÅRSRAPPORT KIRKELIG DIALOGSENTER 2023

Innledning

Kunnskap om religion er vaksine mot ekstremisme. Det var overskriften på en lederartikkel i Vårt Land. Avisen siterte forsker Lars Gule som mener at *jo mer faktabasert kunnskap man har om en religion og mangfoldet i den, desto bedre er man immunisert mot ekstreme tolkninger og enkle svar*¹.

Jeg nikket da jeg leste det og tenkte på vårt eget arbeid. På *skoleprosjektene* med besøk til hellige steder og *Modige møter* der unge snakker om tro. På dialogkvelder som inviterer til samtale med folk som tenker annerledes enn meg. På arbeidet med å anerkjenne troens plass og betydning. Gjøre den synlig, løfte den fram. Være en motstemme til dem som mener at tro bør ties og religion bør skjules.

Rapporten som *Ekstremismekommisjonen* nylig overleverte departementet, nevner de kirkelige dialogsentrene som eksempler på systematisk dialogarbeid og aktører i det forebyggende arbeidet². Åpenhet og kunnskap er effektive verktøy mot polarisering og radikaliserings. De er kraftfulle virkemidler i et forebyggende perspektiv. Dialog er ikke noe som kan velges bort. Dialog må prioriteres.

Kirkelig Dialogsenter Trondheim jobber i skjæringspunktet mellom tro og samfunn. Vi er et verksted for refleksjon og handling. Vi bygger broer. Utfordrer fordommer. Forsvarer uenighetsfellesskapet. Hindrer polarisering og styrker medborgerskapet. Vi er en del av demokratiets totalforsvar.

Vi har vært til stede i Trondheim i 5 år. Det har vært år i medvind og motvind. Terrorangrepet mot Israel 7.oktober og lidelsene på Gaza som fortsatt pågår har skapt sterke følelser og dyp fortvilelse. Det påvirker dialogklimaet og gjør oppgaven utfordrende. I slike tider ser vi verdien av opparbeidet *tillit og etablerte kanaler for dialog* mellom religiøse ledere.

Bak oss har vi nok et år med høy aktivitet. Blant mange høydepunkter vil jeg nevne Nordisk dialogkonferanse i Trondheim og forestillingen *En dråpe i havet*, utviklet i samarbeid med Barnas katedral. Nær 1000 elever fra barneskoler i byen fikk se et gripende teaterstykke om flukt, tro og vennskap. I årsrapporten kan du lese mer om dette og andre begivenheter i året som gikk.

Trondheim, april 2024
Dag Aakre, daglig leder

¹ Vårt land, lederartikkel 31.5.2023

² Felles innsats mot ekstremisme: Bedre vilkår for det forebyggende arbeidet (NOU 2024:3), rapport overlevert til Arbeids- og inkluderingsdepartementet 1.mars 2024, side 251

Opprettelsen av Kirkelig Dialogsenter Trondheim

Kirkelig Dialogsenter Trondheim er en ideell forening etter modell fra sentrene i Oslo, Bergen, Stavanger og Drammen. Bak initiativet står Nidaros bispedømmerråd, Kirkelig fellesråd i Trondheim og Stiftelsen Areopagos. Senteret er et uttrykk for at kirken, både lokalt og nasjonalt, er bevisst sitt ansvar som majoritetssamfunn på tros- og livssynsområdet. Etableringen skjedde i tett dialog med Trondheim kommune. Kommunen er en viktig samarbeidspartner og støtter driften med årlige tilskudd.

Formål og verdier

Kirkelig Dialogsenter Trondheim er et verksted for refleksjon og handling i skjæringspunktet mellom tro og samfunn, forankret i Den norske kirke. Vi skal fremme dialog og samhandling, styrke menighetenes kompetanse og anerkjenne troens plass og betydning i vårt flerreligiøse samfunn.

Senteret legger til grunn verdiene *respekt, åpenhet og fellesskap* på tvers av religion og livssyn. Vi går inn i møter med en forpliktelse på likeverd og med grunnlag i en diakonal og solidarisk praksis. Senteret ligger i Trondheim, men vi har et bredere nedslagsfelt, og leder blant annet dialogsamtaler på Stiklestad.

Personalressurser og lokaler

Dag Aakre har vært senterets leder fra starten i mars 2019. Dag er teolog og ordinert prest og har erfaring fra religionsdialog nasjonalt og internasjonalt.

Kerim Kara ble ansatt som dialogmedarbeider i februar 2020. Kerim er fra Tyrkia og har forankring i muslimsk tro og tradisjon. Han er utdannet lærer og har undervist i Vietnam.

De samlede personalressursene er tilpasset økonomien og utgjør til sammen 1,3 stilling.

Dialogsenteret holder til i et verneverdig trehus i Bispegata 1. Her leier vi kontor og møterom sammen med Kirkens SOS. Huset stod ferdig i år 1800 og er kaldt og trekkfullt i vinterhalvåret. Vi er løpende dialog med huseier om utbedringer. Arbeid som er utført på vinduer, ventilasjonsanlegg og kledning har forstyrret, men ikke hindret den daglige driften.

Kirkelig fellesråd bidrar med støtte til merkantile funksjoner som regnskap, revisjon og IT.

Fokusområder og aktiviteter i 2023

Dialogsenteret jobber på fire områder: Bygge nettverk. Skape møteplasser. Bistå menigheter. Inkludere ungdom. Her er noen hovedpunkter fra hvert av dem:

Bygge nettverk

Tillit er et nøkkelord. Vi samarbeider med alle aktørene på tros- og livssynsfeltet. Vi jobber oppsøkende og utvider kontaktnettet. Dette er våre mest sentrale samarbeidspartnere:

Trondheim kommune. Vi har nært samarbeid med SLT-koordinator, radikaliseringskoordinator og Flerkulturelt informasjons- og dialogsentert. Vi har deltatt på dialogmøter med prosjektet Tilhørighet i Trondheim om diskriminering av skeive i innvandrer miljøer. Vi har hatt møte med kommunedirektørens fagstab om Handlingsplan LHBT og blir regnet med som en viktig aktør i Handlingsplan mot religiøs diskriminering, muslimhat og antisemittisme. Daglig leder deltok i byaksjonskomiteén for TV-aksjonen.

Politiet. I møter med radikaliseringskontakt og mangfoldkoordinator har vi drøftet utfordringer knyttet til lukkede miljøer og tiltak mot negativ sosial kontroll. Vi har et felles ønske om å mobilisere religiøse miljøer til å ta et tydelig samfunnsansvar.

Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn i Trondheim (STL). Dag Aakre er Den norske kirkes kontaktperson i samarbeidsrådet. Han ble gjenvalgt som styremedlem på årsmøtet og er nestleder i styret. Under Olavsfest hadde STL dialog-kafé der Dag ledet samtaler i etterkant av Vestfrontmøtene.

Moskéene i Trondheim. Byens moskéer har begrenset kontakt med hverandre både på ledernivå og på medlemsnivå. Vi er i dialog med alle miljøene: Det muslimske samfunnet i Trondheim, Det Afghanske Forente Samfunnet, Det Islamske felleskap Bosnia Herzegovina, Mevlana Kultur Senter, Dar El Eman Islamic Center, Ahlebait-senter Trondheim og Ahmadiyya-menigheten.

Det jødiske samfunn i Trondheim. Vi tillitsfullt samarbeid med den jødiske menigheten. Synagogen var ramme og vertskap for en av våre dialogkvelder. Vi har lagt til rette for kontakt og møtepunkter mellom kirken og synagogen.

Andre trossamfunn. Vi har treffpunkter og samtaler med de buddhistiske fellesskapene representert ved Don Hau Pagoden på Tiller og det Thai-buddhistiske tempelet på Heimdal. Vi har nylig fått opprettet kontakt med Sri Tiller Ganesha Tempel, hindutempelet på Tiller.

Samarbeidet med *de andre dialogsentrene* er verdifullt og nødvendig. Vi har månedlige utvekslinger på ledernivå og en felles samling en gang i året. Sammen med senteret i Oslo har vi tatt ansvar for å jobbe fram mot felles visjon, verdier og satsningsområder for det kirkelige dialogarbeidet i Norge.

Andre samarbeidspartnere er *Kirkens Bymisjon, Mangfoldhuset, En Verden i Dialog, Stiftelsen Areopagos, Kristent interkulturelt arbeid (KIA), Olavsfest, studentprestene på NTNU, RamadanGjest og Nidaros Pilegrimsgård.*

Skape møteplasser

Dialogkvelder er åpne møteplasser som gir ny kunnskap og gode opplevelser gjennom foredrag, samtaler, mat og musikk. På noen av kveldene inviterer vi gjester utenfra for å belyse temaet. I mai var synagogen vertskap og temaet var Sabbat, travelhet og hvile. I august hadde vi besøk av en kinesisk kunstner i samarbeid med Areopagos. Møtet ble kombinert med en utstilling i Vår Frue kirke. I november arrangerte vi en samtale mellom troende kvinner. I desember var temaet Kjærlighetens blikk, med biskop Tor Singsaas og den islamske teologen Orhan Ates som samtalepartnere. Vi har invitert til Iftar i Vår Frue kirke og bidratt med innlegg på digitale arrangementer.

I september gjennomførte vi en vellykket *dialogvandring* med temaet Tro og kunnskap. Vi vandret fra Nidarosdomen til hovedbygget på NTNU med utvalgte stoppesteder og tankevekkende innlegg underveis. Vi avsluttet med kaffe og kanelnurrer på Nidaros Pilegrimsgård.

Vi har vært opptatt av å prøve ut *modeller for vennskap og gjestfrihet*. I samarbeid med RamadanGjest har familier med muslimsk bakgrunn åpnet hjemmene sine for gjester med forankring i annen tro og kultur under fastemånedens Ramadan. Vi har fulgt opp dette med gjensitter til norske familier i adventstiden. Neste steg er å utvide det med besøk til jødiske familier på sabbaten. Uroen i Det hellige land har gjort at starten på prosjekt Sabbatsgjester er forskjøvet litt fram i tid.

Vårt senter var med i arbeidsgruppen som hadde ansvaret for *Nordisk dialogkonferanse* i Trondheim 14-16.mars 2023. Temaet for konferansen var Det livssynsåpne samfunn – dialog og polarisering. Vi fikk presentert byen vår og arbeidet vårt for nærmere 60 deltakere fra Norge, Sverige og Danmark.

Vi ble invitert til *København* i juni av Dialogforum og Hizmet Danmark. Vi deltok i en panelsamtale med biskop Peter Fischer Möller og betydningen av dialog. Vi besøkte danske menigheter og hadde en hyggelig visitt til organisasjonen Folkekirke og Religionsmøde.

Dag ble invitert av Peaceful Actions Platform til å holde en appell foran The European Court of Human Rights i *Strasbourg* i juni. Bakgrunnen var situasjonen i Tyrkia og de pågående bruddene på menneskerettighetene. Rundt 3000 møtte opp på plassen ved Europaparlamentet. Mange av dem hadde selv måtte flykte og var sterkt berørt. Private møter med flere av dem gjorde dypt inntrykk.

Bistå menigheter

Kirken har et ansvar for å oppdatere sin kunnskap, utfordre fremmedfrykt og sikre en god praksis på menighetsnivå. Vårt bidrag er å styrke menighetenes kompetanse og støtte opp om lokale initiativ. Vi deltar gjerne med *innlegg* og *foredrag* på samlinger for menigheter og foreninger.

Sammen med *Barnas katedral* i Bakklandet og Lademoen menighet har vi utviklet en teaterforestilling om flukt, tro og vennskap for barneskoler i Trondheim. Forestillingen heter *En dråpe i havet* og bygger på autentiske historier om mennesker som på dramatisk vis har kommet til Norge som flyktninger. Forestillingen ble vist for nær 1000 elever 13-16.mars. Vi har laget et ressurshefte for lærerne til hjelp med forberedelser og oppfølging i klassene. Forestillingen blir vist på nytt våren 2024.

Hver tirsdag hele året er det *hverdagsmesse i Vår Frue kirke* med lystenning, musikk og en inkluderende liturgi. Vår Frue er et møtested og et tilfluktsted for mennesker med ulik bakgrunn og ulike liv. Hverdagsmessene møter behovet for stillhet, fellesskap og spiritualitet. Vår daglige leder hadde ansvaret for de fleste hverdagsmessene i 2023. Dag ledet også en kveldsmesse inspirert av det økumeniske fellesskapet i Taizé.

I to år har vi gledet oss over et spennende initiativ litt lenger nord. Prester i Stiklestad prosti ønsket å samle ledere fra ulike religioner og livssyn til *dialogsamtaler på Stiklestad* og ba Kirkelig Dialogsenter om hjelp til dette. Vi har hatt 6 samlinger hvert år med deltakere fra Den norske kirke, Tautra Mariakloster, Bahai Samfunnet, Human-Etisk Forbund, Kristensamfunnet, Elihu-menigheten i Levanger, moskéen på Steinkjer og muslimske venner. Dag leder samtalene. Dialogen fortsetter i 2024.

I august var vi til stede på *kirkemøtet i Trondheim* med stand og informasjon om de kirkelige dialogsentrene i Norge. Arbeidet med å løfte kunnskapen og styrke oppmerksomheten skal ikke hvile.

Inkludere ungdom – Dialogdager og Modige møter

Da *Formannskapet i Trondheim* vedtok å videreføre støtten til dialogsenteret ble vi samtidig oppfordret til å inkludere barn og ungdom i arbeidet³. Dette har vi fulgt opp.

Et viktig bidrag er *Dialogdag i skolen*. På *Rosenborg skole* har vi 4 år gjennomført dialogdager for de 180-200 elevene på 8. trinnet. Dagene planlegges med rektor, avdelingsledere og lærere. Vi er innom alle klassene for å forberede elevene på det som skal skje. Elevene blir inndelt i grupper som sammen med sine lærere besøker Nidarosdomen, Vår Frue kirke, synagogen og moskeen i Kjøpmannsgata. På hvert sted blir de tatt imot og vist rundt av representanter for stedet. De får informasjon om historien, utsmykningen, inventarets symbolikk, religionens hellige bøker og om aktivitetene som tilbys gjester og besøkende. De oppfordres til å stille spørsmål om alt de har på hjertet.

I mai gjennomførte vi dialogdager med 10.trinn på *Selsbakk skole*. Vi fulgte det samme opplegget med lærerkontakt, klassebesøk og besøk til hellige steder.

I to år har vi også hatt dialogdager med *Åsheim skole*. Åsheim har 160 elever på trinnet og har i likhet med Rosenborg et stort mangfold av språk og etnisiteter. Vi har inkludert miljøer i nærområdet og besøkt Heimdal kirke, den Afghanske moskéen og det Buddhistiske tempelet på Tiller. På grunn av knappe ressurser på stedene vi ville besøke, ble dialogdagene med Åsheim skole utsatt til våren 2024.

Dialogdag i skolen gir elevene felles opplevelser som bygger ned fordommer, gir stolthet over egen kultur og skaper større forståelse for andres. Prosjektene er evaluert med god attest fra alle involverte

Det andre prosjektet som besvarer på den politiske oppfordringen, er *Modige møter – unge snakker om tro*. Her samarbeider vi med Ungdomsrådet i Nidaros som er en del av ungdomsdemokratiet i kirken og fungerer rådgivende overfor biskopen og bispedømmerrådet.

Vi hadde vårt første arrangement i april 2022 med unge deltakere fra mange miljøer og nasjoner (Norge, Tyrkia, Palestina, Syria og USA). Vi har fortsatt med 4 årlige møter og tatt opp temaer som frykt,

³ Merknad til vedtak i Formannskapet 10.08.21: *Formannskapet oppfordrer Kirkelig Dialogsenter Trondheim til å inkludere barn og ungdom i sitt videre arbeid, også de yngste barna gjennom barneskoler og barnehager.*

fordommer, kjærlighet og gode forbilder. Vi har funnet en god form på arrangementene med dialogøvelser, spennende samtaler, frimodige spørsmål og et godt måltid som faste innslag.

Modige møter – unge snakker om tro har truffet et behov som mange unge kjenner på. Prosjektet evalueres fortløpende av og med ungdom. Unge deltakere er med i en arbeidsgruppe som tar ansvar for å planlegge og gjennomføre arrangementene.

Økonomi

Inntektene til senteret består av tilskudd fra Trondheim kommune og bevilgninger fra Kirkerådet, Nidaros bispedømmeråd, Kirkelig fellesråd i Trondheim og Stiftelsen Areopagos. Vi har mottatt prosjektmidler fra Barne- og familiedepartementet og arrangementsstøtte fra Kulturenheten. Vi har i tillegg mottatt honorarer og gaver.

Regnskapet for 2023 viser et underskudd på kr 8 367. Underskuddet dekkes av disposisjonsfondet.

Styret, referansegruppe og samarbeidsråd

Styret hadde ved årets utgang følgende medlemmer: Eivind Rindal (styreleder), Ann Jeanette Søndbø Ekberg, Vidar Halsteinli, Kjell Inge Nordgård, Kristin Moen Saxegaard.

Varamedlemmer var: Olav Dahle Svanholm, Sissel Håve Smørvik, Einar Vegge, Leiv Erik Elvestad.

Senteret har en referansegruppe som bistår med idéer, refleksjoner og faglige innspill. Gruppen består av Solveig Oftedal, Tor Singaas, Azra Halilovic og Tove Buchmann. Referansegruppen har hatt tre møter og deltatt på et arbeidsseminar med styret og ansatte.

Det er inngått en avtale med Kirkens Bymisjon i april og opprettet et samarbeidsråd for å utvikle felles prosjekter. Nils Åge Aune og Dag Aakre er faste medlemmer i rådet. Rådet har hatt 4 møter.

Vår hjemmeside
Følg oss på facebook
Organisasjon
Organisasjonsnummer
Besøksadresse
Ansatte
Kontaktadresse

www.kirkeligdialogsender.no/trondheim.
www.facebook.com/kirkeligdialogsendertrondheim.
Kirkelig Dialogsenter Trondheim (KDT)
921071086
Bispegata 1, 7013 Trondheim
Dag Aakre (daglig leder), Hasan Sen (ny dialogmedarbeider fra 1.3.24)
kdt@kirkeligdialogsender.no